

**Рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня
доктора філософії**

30 квітня 2024 року

Разова спеціалізована вчена рада Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації «Мирова угода в цивільному процесі» за спеціальністю 081 «Право» 30 квітня 2024 року.

Юраш Іван Іванович, 30 квітня 1979 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2020 році Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет», за спеціальністю 081 «Право». Навчається в аспірантурі ДВНЗ «Ужгородського національного університету» з 2021 року.

Працює адвокатом, з 2023 року до цього часу.

Дисертацію виконано у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород. За результатами перевірки та аналізу дисертації за допомогою програми *Unichек* ознак академічного плагіату виявлено не було.

Науковий керівник – Феннич Василь Петрович, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного права та процесу Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет».

Здобувач має 3 наукові публікації за темою дисертації, з них 0 статті у періодичних наукових виданнях інших держав, 3 статті у наукових фахових виданнях України, 0 монографій:

1. Юраш І. І. Форма та зміст мирової угоди в цивільному процесі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2022. Випуск 69. С. 173-178.
2. Юраш І. І. Особливість укладення мирової угоди в цивільному процесі на українських землях в польсько-литовські та козацькі часи (XIV-XVIII ст.). *Аналітично-порівняльне правознавство.* 2022. № 1. С. 77-81.

3. Юраш І. І. Мирові угоди на окремих стадіях цивільного процесу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2023. Випуск 78. Частина 1. С. 251-256.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Лазур Ярослав Володимирович – доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (голова разової спеціалізованої вченої ради).

Зауваження Лазура Я. В.:

1. Варто погодитися з автором у тому, що мирова угода в цивільному процесі виступає комплексним правовим засобом, де поєднуються матеріально-правові та процесуальні аспекти, що дає підставу говорити про матеріально-правову та процесуальну сторону мирової угоди. Проте, в дисертаційному дослідженні так і не було чітко визначено співвідношення матеріально-правових та процесуальних аспектів мирової угоди.

2. У роботі над дисертаційним дослідженням важливою є стилістична складова, але в презентованій дисертації подекуди зустрічаються технічні та стилістичні огріхи, окремі орфографічні помилки та не зовсім вдалі вислови, інколи не коректно вживаються юридичні категорії. Тим не менше, це не заважає належному сприйнятті роботи та наданні їй позитивної оцінки.

Заборовський Віктор Вікторович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права та процесу Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (рецензент).

Зауваження Заборовського В. В.:

1. У своїй роботі автор чимало уваги приділив дослідженні питання еволюції інституту мирової угоди в цивільному процесі, показуючи закономірності його становлення на сучасному етапі. Разом із тим, не було використано системно-структурний підхід для визначення місця інституту мирової угоди в галузях цивільного процесуального права та цивільного права. Автор виступає прихильником комбінованої (дуалістичної) концепції

дослідження юридичної природи мирової угоди, а тому необхідність окреслення місця норм, які її закріплюють в системі права України всебічно розкрило б сутність інституту мирових угод.

2. Наскільки виправданим є позиція законодавця, який в основу мирової угоди кладе взаємність поступок? Чи не створює штучні обмеження така законодавча та судова практика щодо можливості завершення розгляду цивільної справи мировою угодою?

3. На сторінках дисертації є непоодинокі випадки висловлювання автора щодо необхідності вдосконалення цивільного процесуального законодавства України стосовно мирових угод у цивільному процесі в тому чи іншому напрямку. Проте, на жаль, така позиція автора не завжди підкріплювалася конкретними нормоположеннями, а також відсутні у вигляді додатків до дисертації порівняльні таблиці з пропозиціями по удосконаленні інституту мирових угод у цивільному процесі. Подібний підхід дав би можливість наочно побачити практичне втілення результатів дисертаційного дослідження.

Черевко Павло Павлович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права та процесу Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (рецензент).

Зауваження Черевка П. П.:

1. Чи не вважає автор за можливим наділити правом на укладення мирової угоди прокурорів, коли вони звертаються в інтересах інших осіб за третіх осіб без самостійних вимог, які за чинним наразі законодавством такого права позбавлені?

2. На сторінках дисертації здобувач неодноразово висловлювався про мирову угоду як договірне зобов'язання (стор. 62, 65 тощо). Проте, не зовсім зрозуміло про яке договірне зобов'язання ведеться мова: матеріально-правове чи процесуальне. Чи можливо йдеться про договір як універсальний субстракт? Якщо в основі мирової угоди лежить цивільно-правовий договір (а таке впливає із висновку автора, оскільки зміст мирової угоди стосується матеріально-правових умов, які опосередковуються нормами матеріального

права - стор. 65 дисертації), то не було проведено його загальної характеристики з точки зору цивільного (матеріального) права.

3. Чи можна поширити існуючу в Цивільному кодексі України презумпцію правомірності правочину (ст. 204 ЦК України) на мирову угоду, яка укладається в цивільному процесі?

Притика Юрій Дмитрович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного процесу Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка (офіційний опонент).

Зауваження Притики Ю. Д.:

1. Потребує додаткового пояснення запропонована автором мета мирової угоди на стадії виконання судового рішення. Зокрема, він вказує, що нею є зміна визначеного судом способу захисту порушеного права, свободи чи інтересу, а не врегулювання спору про право чи боргу, оскільки в першому випадку судовим рішенням спірне правовідношення ліквідоване, а в другому - предмет мирової угоди не обмежується присудженням за рішенням суду. Дійсно, врегулювання спору про право на стадії виконання судового рішення вже не можливе, оскільки судовим рішенням, яке набрало законної сили спірність відносин сторін була ліквідована. Проте, чи завжди має місце зміна способу захисту порушеного права, який зафіксований рішенням суду? Наприклад, якщо за умовами мирової угоди, укладеної на стадії виконання судового рішення, сторони домовляться про відстрочку або розстрочку платежу, який був присуджений одній стороні цивільної справи. У такому разі вийде, що спосіб захисту не був змінений (присудження певної грошової суми), а умови мирової угоди направлені все-таки на врегулювання боргу.

2. Право на укладення мирової угоди виступає одним із розпорядчих прав, яким сторони можуть розпорядитися в цивільному процесі. Дане право впливає з принципу диспозитивності цивільного процесу. Проте, окрім цього процесуального права, серед розпорядчих прав сторін цивільної справи вітчизняний ЦПК називає право на відмову від позову або право на визнання позову, право на зміну предмету чи підстави позову, право на збільшення чи

зменшення позовних вимог. Нажаль у дисертаційній роботі доволі побіжно розглянуто співвідношення права на мирову угоду з вказаними розпорядчими процесуальними правами. І це при тому, що деякі з них мають такі самі процесуальні наслідки, як і право на укладення мирової угоди. Крім того, суд може повернути позивачу позовну заяву на стадії відкриття провадження у цивільній справі, якщо від нього надійде заява про врегулювання спору (п. 3 ч. 4 ст. 185 ЦПК України). Яким чином дана заява співвідноситься з мировою угодою у дисертаційному дослідженні не названо. Загалом акцентування уваги на співвідношенні права на укладення мирової угоди з іншими розпорядчими процесуальними правами сторін цивільної справи дало б можливість всебічно підійти до обраної автором теми.

3. У останньому підрозділі дисертації (3.2.) автор досліджує «інші форми судового контролю за мировою угодою» в цивільному процесі. Однією із таких форм, з чим важко не погодитися, виступає затвердження мирової угоди судом (підрозділ 3.1 дисертації). Проте, виділені автором «форми судового контролю за мировою угодою» в цивільному процесі (серед яких він називає роз'яснення ухвали суду про затвердження мирової угоди, оскарження ухвали суду про затвердження мирової угоди і т.д.), не стільки стосуються власне мирової угоди, скільки судового рішення: ухвали суду. Об'єкт судового контролю змінений. З цього приводу виникає декілька зауважень. По-перше, наскільки доречно в такому разі говорити про судовий контроль за мировою угодою? По-друге, аналіз підрозділу 3.2 показує нерівномірний розподіл матеріалу щодо так званих «форм судового контролю за мировою угодою» в цивільному процесі. Зокрема, такій формі судового контролю як виправлення описок чи граматичних помилок в ухвалі суду про затвердження мирової угоди присвячено один абзац (стор. 180 дисертації), в той час як інші форми судового контролю, що пов'язана з оскарженням ухвали суду про затвердження мирової угоди присвячено вісім сторінок (стор. 181-188 дисертації).

4. На наш погляд, автор не достатньо уваги приділив проблемі, пов'язаній з укладенням та затвердженням мирової угоди в цивільних справах спрощеного позовного провадження. Також певною мірою актуалізувало

роботу дослідження автором проблемних питань, пов'язаних з функціонуванням інституту мирової угоди під час воєнного стану, наприклад, щодо впливу санкцій на можливості укладення мирових угод.

5. У Вступі до роботи зазначено, що результати дисертаційного дослідження можуть бути використані у сфері законотворчості («сформульовані в дослідженні рекомендації із внесення змін до чинного процесуального законодавства з питань укладення, затвердження, оспорення та виконання мирової угоди»). Проте автор конкретно сформульованих пропозицій щодо вдосконалення ЦПК України не наводить. І це притому, що в дисертації нерідко зустрічається загальні зауваження щодо необхідності вдосконалення цивільного процесуального законодавства В контексті тієї чи іншої проблематики мирових угод в цивільному процесі. Під час захисту, автору слід зосередитись на питанні, яким чином результати дослідження можуть бути використані в законотворчій діяльності.

Давидова Ірина Віталівна – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія» (офіційний опонент).

Зауваження Давидової І. В.:

1. Вважаємо, що автор, описуючи значення мирової угоди в цивільному процесі, недостатньо приділив увагу її функціям, оскільки чітко були визначені процесуальні наслідки укладення мирової угоди, в той час як матеріально-правові були досліджені недостатньо.

2. У дисертаційному дослідженні автор неодноразово згадує про те, що мирова угода може розглядатися як примирна процедура, але її пояснення, розкриття сутності, перелік видів примирних процедур (у тому числі й в судочинстві) та яке місце серед них займає мирова угода, не було висвітлено в достатній мірі.

3. Погоджуємося з автором у тому, що мирова угода в першу чергу повинна стосуватися домовленості сторін про їх матеріальні права та обов'язки, щодо яких вони повинні вчиняти взаємні поступки. Змістом мирової угоди не можуть бути виключно процесуальні права та обов'язки. В такому разі, було б

доречним провести аналіз тих матеріально-правових інститутів, зокрема з цивільного права, які можуть бути покладені в основу мирової угоди: новації, прощення боргу і т.д. Подібний підхід відповідає комплексному дослідженні теоретичних і практичних проблем укладення мирової угоди в цивільному процесі, що були задекларовані автором дисертації.

4. Чисельність використаних джерел свідчить про доволі широке опанування автором матеріалу по темі дисертаційного дослідження. Так, здобувачем опрацьовано 315 джерел у списку використаних джерел. Але серед методів наукового дослідження згадується порівняльно-правовий метод, за допомогою якого «були виявлені особливості завершення розгляду цивільної справи мировою угодою в Україні та зарубіжних державах». Дійсно, автором були використані нормативно-правові акти багатьох європейських країн (Франції, Італії, Німеччини, Латвії, Литви, Естонії, Молдови, Грузії тощо). Однак, на нашу думку, недостатньою є кількість іншомовних наукових джерел, які допомогли б звернути увагу на норми матеріального та процесуального права щодо мирової угоди крізь призму правової доктрини.

5. Робота б виграла, якби висновки та пропозиції автора, отримані у ході дослідження, були належним чином бути упроваджені в освітній процес чи наукову діяльність.

Результати відкритого голосування:

«За»	<u>5</u>	членів ради
«Проти»	<u>0</u>	членів ради
«Утримались»	<u>0</u>	членів ради

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Юрашу Івану Івановичу ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Ярослав ЛАЗУР